

VOORSTEL BESTUUR WAARDLANDEN

Vergadering : 11 februari 2026

Agendapunt : 3.8

Steller: : Gitta Spruit

Onderwerp : Voortzetting zwerfafvalaanpak door Waardlanden

- Voorstel : 1. Kennisnemen van de notitie “voortzetting zwerfafvalaanpak Waardlanden”.
2. Instemmen met het huidige basis DVO-pakket uitbreiden met de “basis DVO zwerfafval aanpak”.
3. Vaststellen van het jaarplan zwerfafvalaanpak 2026.
-

Inleiding

Sinds 2014 ondersteunt Waardlanden de gemeenten Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden bij de “extra aanpak van zwerfafval”. Deze aanpak werd gefinancierd door een subsidie van gelden van de verpakkende industrie. In de vergadering van 29 september 2022, 26 februari 2024 en 26 februari 2024 bent u geïnformeerd over de wijzigingen van deze subsidie per 1-1-2023.

Wet- en regelgeving voor de verpakkende industrie is aangescherpt met onder andere een Single Use Plastics (SUP) richtlijn, met daaronder de Uitgebreide Producent Verantwoordelijkheid (UPV). Via deze regelingen betaalt de verpakkende industrie gebiedsbeheerders een vergoeding voor de kosten voor opruimen, transport en verwerken van plastic zwerfafval. De vergoedingen zijn bedoeld om de volledige preventie/opruimkosten van het aandeel plastic in de openbare ruimte te dekken en zijn significant hoger dan de voormalige subsidie voor de ‘extra aanpak zwerfafval’ (zie bijlage).

November 2025 zijn de uitbetalingen van de subsidies 2023/2024 door de subsidieverstrekker aan de gemeenten gedaan. De uitbetaling over 2025 en volgende jaren geschiedt jaarlijks na ieder kalenderjaar. De subsidie kent geen einddatum, wel periodieke evaluatiemomenten. Het op gang komen van de uitkering van deze lang verwachte subsidie is aanleiding om de eerder opgestelde plannen voor de voortzetting van de activiteiten van Waardlanden nader uit te werken en ter besluitvorming aan u voor te leggen.

Beoogd effect

Vanuit de kwaliteiten en capaciteiten van Waardlanden de gemeenten zo goed mogelijk ondersteunen bij het aanpakken van zwerfafval.

Argumenten

- 1.1 De notitie beschrijft de activiteiten en de rol die Waardlanden op het gebied van zwerfafval in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld en wil continueren. De focus ligt op bewustwording, preventie door gedragsverandering, participatie, educatie en communicatie, waar we uitvoering aan geven via 2 doorlopende publiekscampagnes en onze rol als kenniscentrum en netwerkpartner. Voor Waardlanden is deze rol wenselijk, omdat de rol nauw samenhangt met activiteiten ten aanzien van gedragsverandering vanuit de strategienota. Om onze rol zo goed mogelijk te vervullen gaan we een projectleider inzetten.
- 1.2 Met de zwerfafvalmonitor monitoren we naast de impact van het zwerfafvalbeleid ook eventueel neveneffect van de huidige strategienota. Het is daarom wenselijk deze zwerfafvalmonitoring voort te zetten en Waardlanden dit te laten coördineren.
- 1.3 Voor gemeenten is het wenselijk Waardlanden haar centrale rol te laten behouden, aangezien centrale uitvoering de lasten voor de gemeenten verlicht.

- 2.1 De voorgestelde rol is samengevat in een DVO, die wordt toegevoegd aan het pakket met basis DVO's. Met de keuze voor een basis DVO zit de zwerfafvalaanpak verankerd in het reguliere takenpakket van Waardlanden.
- 3.1 Aangezien de UPV zwerfafvalvergoeding is bedoeld voor een bredere inzet dan de activiteiten die Waardlanden aanbiedt, blijft er een significant bedrag beschikbaar voor vrije besteding van de gemeente. Een zwerfafvalaanpak is effectief als de (groene) instrumenten voor bewustwording en (blauwe) instrumenten in de openbare ruimte in de juiste mix worden ingezet. Over deze mix gaat Waardlanden graag met de betreffende afdelingen van de gemeenten in gesprek. Hiervoor is het van belang dat deze gemeentelijke afdelingen blijven beschikken over de subsidie die hen/ het zwerfafvalvraagstuk toekomt.
- 4.1 Het jaarplan borduurt voort op de notitie en DVO Zwerfafvalaanpak.

Kanttekeningen

Een succesvolle zwerfafvalaanpak vraagt om goede taakverdeling en een samenwerking tussen Waardlanden, diverse teams van de gemeenten en eventuele andere partijen in de openbare ruimte. Ondanks ieders goede intenties blijkt het in de praktijk uitdagend om tot deze nauwe samenwerking te komen. Het niet bereiken van een "optimale mix van blauwe en groene instrumenten" kan ten koste gaan van het potentiële resultaat van de inspanningen.

De basis DVO zal in de komende tijd geheel worden herzien. De DVO zwerfafval wordt dan meegenomen in de herziening.

Financiën

De voorgestelde activiteiten van Waardlanden zijn in 2026 geraamd voor € 302.000,- voor de vier gemeenten tezamen. Deze kosten kunnen gemeenten dekken vanuit de UPV zwerfafvalvergoeding die zomer/eind 2026 over 2025 aan de gemeenten wordt uitgekeerd. Deze bedragen moeten worden meegenomen in een eventuele begrotingswijziging 2026 van Waardlanden, maar hebben geen effect op het uiteindelijke resultaat. De stijging van de kosten ten opzichte van eerdere jaren is te verklaren door inflatie, stijging van het aantal inwoners en de inzet van een projectleider.

De verrekening met de gemeenten van reeds gemaakte kosten in 2023/2024 en (te) ontvangen subsidies heeft inmiddels plaats gevonden.

Communicatie

Er vindt geen externe communicatie plaats naar aanleiding van dit besluit.

Vervolg

De werkzaamheden ten aanzien van zwerfafval worden gecontinueerd.

Bijlagen

1. Notitie "Voortzetting zwerfafvalaanpak door Waardlanden"
2. DVO Zwerfafvalaanpak Waardlanden
3. Overzicht SUP subsidie 2023/2024
4. Projectplan Zwerfafval aanpak 2026

Bestuur Waardlanden : 11 februari 2026

Agendapunt : 3.8

Onderwerp : Voortzetting zwerfafvalaanpak door Waardlanden

Het Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Reinigingsdienst
Waardlanden

b e s l u i t :

1. Kennisnemen van de notitie “voortzetting zwerfafvalaanpak Waardlanden”.
2. Instemmen met het huidige basis DVO-pakket uitbreiden met de “ basis DVO zwerfafval aanpak”.
3. Vaststellen van het jaarplan zwerfafvalaanpak 2026

Aldus besloten in de bestuursvergadering,
gehouden op 11 februari 2026

de secretaris

de voorzitter

S.P. Kuils

A.C. Bikker